

עלון דברי חיים לפרשת צו שבת הגדול

שזה כבר חטא הנעשה ע"י השכל, והוא הדין בפר יום הכיפורים שבא לכפר על החטאים שנעשו במזיד דהיינו מדעת – לפיכך כפרתם מתאימה להיות על המזבח הפנימי בדומה לשכל שהוא פנימיותו של אדם.

אמנם בשרו של קרבן זה אינו יכול כלל להיאכל, שכן טעות מצד השכל ושגיאה מצד הדעת חייבות להיעקר מן השורש ולהישמד עד היסוד, ולכן **"באש תשרף"**...

משך חכמה

"קח את אהרן ואת בניו אתו..." [ח', ב']
רש"י פירש "קחו בדברים ומשכחו".
וצ"ב מדוע לא פירש רש"י כפשוטו?

אלא שמקומו של האדם לא נקבע ע"פ מקום עמידתו, אלא היכן שמחשבתו נמצאת!

ולכן כשהפס' אומר "קח את אהרן" אינו אלא לקחתו בפועל ממקום עמידתו, אלא ממקום שמחשבותיו נמצאות, והיינו "קחו בדברים ומשכחו".

הרב שלמה לוינשטיין שליט"א

"וישחט את עכל החטאת...ויקריבו בני אהרן את הדם אליו ויטבול אצבעו בדם...וישחט את העולה וימציאו בני אהרן את הדם אליו..." [ט', ח'-י"ח]

יש לדקדק מדוע לגבי חטאת כתיב "ויקריבו", ואילו לגבי עולה ושלמים נאמר "וימציאו"?

הנה בחטאת מתן דמה היה בטבילת אצבע, א"כ היו בני אהרן אוחזים את הכלי ואהרן טבל אצבעו בדם, ולכן כתוב "ויטבול אצבעו בדם". לעומת זה בעולה ושלמים שמתן דמה היה ע"י זריקה, ע"כ שנתנו את הכלי ביד אהרן והוא זרק את הדם עם הכלי, לכך כתוב "וימציאו" וכדאמרינן בבא מציעה ד"ומצאתה" משמע שבאה לידו, כמו כן "וימציאו" היינו שנתנו בידו את הכלי.

פנים יפות

"המקריב את זבח שלמיו לה' יביא את קרבנו לה' מזבח שלמיו" בתהלים כתוב "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי". והנה הפירוש הוא דהנה אי אפשר להשיב להקב"ה על שום טובה שעושה איתנו, כמו שאומרים ב"נשמת" "ואילו פינו מלא שירה כים...".

וזהו **"מה אשיב לה"** מה אוכל להשיב לה', כי זה אי אפשר בשום אופן כמשנ"ת, **"תגמולוהי עלי"** רק מה שאפשר לעשות הוא שמכל מה שגמל אתי אשיב לה', דהיינו שלא אקח לעצמי שום דבר אלא אשיב לה', כגון אם ה' נתן בידי שאהיה עשיר, אז אותה עשירות לא תהיה לי בה הנאה, אלא אשתמש בה לעבודתו יתברך, וכן בכל הטובות יחשוב זה.

וכך יתבארו המשך הפסוקים שם **"כוס ישועות אשא"** היינו שכשה' יתן לי ישועה לא אחשיב הנאתי בזה, רק "אשא" שאשא את הישועה הזאת וארים אותה **"ובשם ה' אקרא"** שיתגדל כבודו על ידי זה, שהרי הכל ברא לכבודו.

וזהו שכתוב **"המקריב זבח שלמיו לה'"** שיהיה במחשבתו לשלם לה' על טובותיו, וזהו לשון "שלמים" – תשלומין, ובאמת זה אי אפשר רק **"יביא קרבנו לה'"** דהיינו יקריב מהטובות שעשה איתו הבורא **"מזבח**

"צו את אהרן" [ו', ב']

רש"י כתב "אין צו אלא לשון זירוז, אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כ"ס".

לכל אבריו של אדם יש "כ"ס" – כעין כיסוי השומר על כל אבר לבל יעשה את הבלתי-רצוי. למשל לפה, יש לה שפתיים שבהן יכול הוא לסגור את פיו כשהוא רוצה להימנע מדיבורים אסורים. וכן לאוזן יש לה אליה שאפשר לכוף אותה לתוכה כדי שלא לשמוע דבר שאינו הגון. וכן לעין יש לו עפעף שעל ידו יכול להימנע מלהסתכל במראות אסורות.

לעומת זה המחשבה אין לה שום "כ"ס" לכסות עליה, אלא בת חורין היא ופועלת ומשפיעה תדיר. מן הצורך לזרז ולשקוד הרבה כדי לשמור על המחשבה מהרהורים רעים.

ומכיון שקרבן עולה בא לכפר בעיקר על מחשבות רעות, לכן אמרה תורה בקרבן העולה "צו" שפירושו זירוז, כי **"ביותר צריך לזרז במקום שיש בו חסרון כ"ס"** דהיינו כאשר הדברים אמורים במחשבת הלב שהיא חסרת "כ"ס"...

שיחות צדיקים

"היא העלה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו" [ו', ב']

האות מ"ם זעירא באה לרמז כי ההתלהבות והלהט של אדם מישראל לתורה וליהדות אינם צריכם להיות בולטים לכל עין, כי אם חבויים בלבו פנימה...

הרבי מקוצק

"לא תאפה חמץ" [ו', י']

על המילה "חמץ" הטעם הוא זקף קטן.

ויש לבאר זאת שהחמץ גורם לעיסה להזדקף ומעיסה קטנה יוצא בצק גדול, לכן הטעם הוא זקף קטן.

טעמי הטעמים

"וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר" [ו', כ"א]

וברש"י "והוא הדין לכל הקדשים".

נשאלת השאלה דא"כ למה הזכיר זה דווקא בקרבן חטאת?

ברם, רמז יש בדבר שאדם הספוג בחטא כדוגמת כלי החרס שסופג בקרבן את טעם האיסור, אין לו תקנה אלא לשבר את לבו ואת רגלי החטא שלו, ורק ע"י לב נשבר יוכל לבוא לידי טהרה...

כלי יקר

"וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל לכפר בקדש לא תאכל באשפתשרף" [ו', כ"ג]

הדין הוא שבחטאת רגילה זורקים את הדם על המזבח החיצון והבשר נאכל ע"י הכהנים, ואילו בחטאות ציבור או בחטאת של הכהן המשיח וכן בפר יום הכיפורים, זורקין את דמן על המזבח הפנימי והבשר נשרף כליל באש.

ונראה לבאר בטעם הדברים כך, דהנה חטאת רגילה באה לכפר על חטא בשוגג, חטא שנעשה רק בחומר ולא בשכל, לפיכך כפרתו מתאימה להיות במזבח החיצון שהוא כנגד אבריו החיצוניים של האדם. והנה כדי לחיות, האדם זקוק לכוחות הגוף, ולכן אי אפשר לסלקם לגמרי לצדדים, ורק מן הצורך לקדש את הכוחות הללו, לכן הכהנים אכלו את הבשר בקדושה בעזרה.

לעומת זה חטאות הציבור ושל הכהן המשיח שאותן מביאין רק כאשר נפלה טעות בהוראה מצד הסנהדרין או מצד הכהן גדול [העלם דבר]

שלמיו"ן שישתמש בזה לעבודת ה' וזה יהיה בתור "תשלומין" למה שקיבל מהקב"ה.

"דבר אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו" [י"א, ב']
איתא במדרש "זאת החיה אשר תאכלו – החיה מטריפתה תאכלו, ושאינה חיה מטריפתה לא תאכלו, הראהו הקב"ה למשה גולגולת של אש ואמר לו אם ניקב קרום של מוח אפ' כל שהוא טריפה. וצ"ב מדוע הוצרך להראותו גולגולת של אש דווקא?"

ידוע שהאש מגרש ארס של נחש.

והנה אם יבוא איזה מין ויטען שכל האיסור לאכול טריפה הוא משום שאינה חיה, ומזיקה לאדם כיון שהוטל בה זוהמת הנחש מעץ הדעת, וא"כ תועיל לזה העצה שיצילהו באש שמגרש ארס של נחש, וא"כ תותר הטריפה באכילה.

על זה **"הראהו הקב"ה למשה גולגולת של אש"** לומר לו דאפ' באש שמציל מארס של נחש, אפ' הכי אם ניקב כל שהוא טריפה.

המהרש"ם מברעזאן

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" [ו', ו']

בזבחים צ"א שנינו שאף שאסור היה לכבות את האש שעל המזבח, בכל זאת המתנדב יין היה מביאו ומזלפו על כבי האש ואין חוששים לכיבוי מקצת האש.

בכך יתבאר מאמר חז"ל "וזכרו כיון לבנון" – חביב עלי שמותן של גרים כיון שקרב לפני ע"ג המזבח, שהרי באמת יש משום היזק כלשהו לישראל בקבלת הגרים, כמו שאמרו חז"ל "קשים גרים לישראל כספחת" שכן בסופו של דבר נדבקות בהם אי-אלה מדות ונטיות רעות המשפיעות לרעה על הסביבה היהודית שאליה הם באים ואעפ"כ רצויים הם לפני ה'.

אם כן הרי זה דומה ל"יין שקרב ע"ג המזבח" שאע"פ שהוא מכבה מקצת מן האש, בכל זאת הוא לרצון לפני ה', כך גם הגרים אע"פ שהם מכבים מקצת מאש התורה והיהדות, בכל זאת רצויים הם לפניו יתברך מאחר שהם מקריבים את מעמדם בחיים ואת הנוחיות והתענוגות, וכל זה כדי להתקרב ליהדות.

דברי שערי חיים

לחודש ניסן

יש ליתן טעם מדוע נקרא חודש זה חודש "ניסן", ואם נקרא כך על שם הנסים שארעו בו, יש לקרוא לו "נס" או "נסים" אך למה "ניסן"?

הנה על הפס' בפר' וילך "כי המצוה הזאת...לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה ולא מעבר לים היא" דרשו חז"ל בעירובין נ"ה ש"לא תמצא [התורה] לא בסחרנים ולא בתגרים".

ולכאורה קשה שהרי ידוע על הרבה גדולי תורה שעסקו במסחר למחיתם, כגון החיי אדם, וגם בדור האחרון מצינו הרב מטשעבין ועוד, וא"כ מהי אפוא כוונת חז"ל "לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים"?

התשובה היא שהנה בפס' כתוב "כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב לו עזב תעזב עמו", ואמרו חז"ל שכל זה שחייב לעזור לו בזמן שהוא רובץ, אבל אם הוא רבצן, הרי במצב כזה אין מצוה לעזור לבעליו, אלא אומרים לו להחליף חמור.

מעתה מדויקת לשון רש"י שכתב "בסחרנים" ולא אמר סתם "בסוחרים" כי אכן סוחר יכול להיות ת"ח שהרי צריך פרנסה, אבל עושה מלאכתו עראי ותורתו קבע.

אבל "סחרן" הוא זה שכולו שקוע במסחר, שכהוא אוכל ושותה הוא סוחר, כשהוא ישן הוא חולם על המסחר, הוא כל הזמן סוחר, אז אצלו לא תמצא תורה.

וכך ביאר רבי ישראל מרז'ין מה שאומרים בתפילה ביום כיפור **"כי אתה סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון בכל דור ודור"** היינו שלא

שאתה סולח ומוחל באופן חד פעמי, אלא "סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון בכל דור ודור" פעולה המתמשכת.

[ואגב, לפ"ז "למדן" הוא לאו דווקא מי שיועד להתפלל ולהתנצח בלימוד, אלא מי שלומד כל הזמן!].

מעתה נבין היטב מפני מה נקרא חודש זה חודש ניסן, כי הנסים לא התרחשו רק פעם א' ותו לא, זהו החודש שבו נגאלו ועתידיים להיגאל, והרבה ישועות נעשו ויעשו בו, לכן אינו נקרא "נסים" אלא "ניסן" חודש שהנסים ממשיכים להתרחש בו בכל עת ובכל שעה.

האדמו"ר רבי יצחק מבוהש זצ"ל

לשבת הגדול

טעם למה נקראת שבת זו "שבת הגדול", הסביר בעל השפת אמת שכן עד לזמן יציאת מצרים השבת היתה רק "זכר למעשה בראשית", אבל מיציאת מצרים ואילך נתוספה לשבת עוד מטרה, והיא להזכיר את נסי מצרים, ולכן היא כעת גם "זכר ליציאת מצרים", נמצא שמענה גדלה יותר מצותה של שבת, והיינו "שבת הגדול".

שפת אמת

סיפורי השבוע

פעם קיבל רבי חיים מצאנז שאלה מרב א', והשאלה היתה מלאה בפלפולים, ומתוך השאלה הבין ר' חיים שהלה לא ידע פשט ברש"י. וכשעמד ר' חיים לכתוב לו תשובה, לא ידע איזה תואר ליתן לרב הזה, שכן אם יכתוב "הרב הגאון" הוא שקר, ואם לא יכתוב אז תהיה לשני חולשת הדעת שכן רבים כותבים עליו "הרב הגאון" ולכן החליט לכתוב "הגאון" ולא היה שקר מחמת דבימי הגאונים עוד לא היו יודעין מרש"י...

מתנגד שאל פעם לחסיד מקאצק למה מתפלל הוא באיחור, וענה לו "הנני לומד כל הלילה", ושאלו המתנגד שמן הנכון היה לישון מוקדם ולעמוד בבוקר ללמוד, וענה לו החסיד "אם הייתי בטוח שאעמוד בבוקר הייתי עושה כן, אמנם מה אעשה שבכל לילה אני אומר קריאת שמע על המטה ומסיים אני "בידך אפקיד רוחי" ואיני יודע אם אעמוד בבוקר, ולכן הנני לומד בלילה..."

פעם א' התלונן לפני הרבי ר' העניך מאלכסנדר על שחושדין אותו בדברים מגונים, ושאל אותו הרבי "ומה אתה אומר על זה?" וענה "אני אומר "אשרי מי שחושדין אותו ואין בו", ואמר הרבי "למה לך לאחוז בדרך זו, עדיף לך לאחוז ב"אשרי ישבי ביתך" ולא תלך בדרכים שמביאים לידי חשד..."

גן יוסף

תקציר ההפטרה מלאכי ג'

מפטירין בהפטרת "וערבה לה" דכתיב בה "הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא... שהיא דומה למה שבישר משה את הגאולה למצרים. ה' אומר לבני" שקודם ימי המשיח ה' יעשה דין במכשפים ובמנאפים... ומוכיח אותם על שלא נתנו תרומות ומעשרות לכהנים. ומעתה תביאו מעשר ובזאת תבחנו אותי דע"י שתעשרו, אפתח את ארבות השמים והריקותי ברכה עד בלי די. ה' אומר לבני ישראל שמעשי הצדיקים נכתבין בספר, ואע"פ שבעוה"ז יש עושר לרשעים, מ"מ נפשותיהם עתידות ליתן הדין למעלה. ובעת הגאולה תראו את ההבדל בין צדיק לרשע. לעתיד לבא תצא שמש שהצדיקים יתראו בה והרשעים נדונין בה. הצדיקים ימענו את הרשעים כי יהיו לאפר תחת רגליהם. "זכרו תורת משה עבדי" שממלאכי ואילך פסקה נבואה שתוכיח את ישראל אבל "זכרו תורת משה" לקיים אותה ועי"כ תקרבו הגאולה. "הנה אנכי שלח את אליה הנביא..."

שבת שלום

יוצא לאור לע"נ הצדקת והצנועה מרת ימנה בת חנה ז"ל. ת.נ.צ.ב.ה.

לכל ענייני העלון נא לפנות לטל' 033-6.62.80.62.95

-לקבלת הגליון באימייל נא לשלוח אימייל ל

kossover@gmail.com